

Sporcuların Algıladıkları Antrenör Liderlik Davranışlarının Bazı Değişkenlere Göre İncelenmesi

Bu çalışma, 30-31 Temmuz 2022 tarihinde "2.Uluslararası Akdeniz ve Bilimsel Araştırmalar ve İnovasyon Kongresinde" sözel bildiri olarak sunulmuştur.

Tolga HANAYOĞLU [Sorumlu Yazar]

Yozgat Bozok Üniversitesi, Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu, tolga.hanayoglu@yobu.edu.tr

Ece ERVÜZ

Yozgat Bozok Üniversitesi, Spor Bilimleri Fakültesi, eceervuz@gmail.com

Berzan ŞİMŞEK

Yozgat Bozok Üniversitesi, besyo.berzan.simsek@gmail.com

Mehmet GÜÇLÜ

Yozgat Bozok Üniversitesi, Spor Bilimleri Fakültesi, mguclun@gmail.com

Mehmet YILDIRIM

Yozgat Bozok Üniversitesi, Spor Bilimleri Fakültesi, mehmet2682@hotmail.com

Makale Geliş Tarihi: 28.12.2022

Makale Kabul Tarihi: 11.04.2023

Makale Yayın Tarihi: 30.06.2023

ÖZET

Gerçekleştirilen bu araştırmanın amacı; sporcuların algıladıkları antrenör liderlik davranışlarının bazı değişkenlere göre incelenmesidir. Araştırmanın evreni 2021-2022 yılında aktif olarak müsabakalara devam eden sporcular oluşturmaktadır. Araştırmanın örneklemini ise gönüllü olarak katılım sağlayan 222 sporcu oluşturmaktadır. Sporcu ve antrenörlerin demografik özelliklerine ilişkin bilgiler "kişisel bilgi formu" ile elde edilmiştir. Sporcuların algıladıkları antrenör liderlik davranışlarının bazı değişkenlere göre incelenmesini belirlemeye ilişkin bilgiler "Sporda Liderlik Ölçeği (SLÖ)" ile elde edilmiştir. Elde edilen veriler SPSS 20.0 paket programı kullanılarak analiz edilmiştir. Demografik değişkenlerin tanımlanması amacıyla frekans ve yüzde analizi kullanılmıştır. Gerçekleştirilen analizler sonucunda; spor branşı, sporculuk düzeyi, yaş, eğitim durumu, spor yaşı ve mevcut antrenör ile çalışma yılı değişkenlerine göre sporcuların algıladıkları antrenör liderlik davranışları düzeyleri arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmuştur ($p < 0.05$). Cinsiyet ve antrenörünüzün yaşı değişkenine göre ise sporcuların algıladıkları antrenör liderlik davranışları düzeyleri arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmamıştır ($p > 0.05$). Çalışma sonucunda antrenörlerin sporcular tarafından algılanan liderlik düzeylerinin spor branşı, sporcuların sporculuk düzeyi, sporcunun yaşı, sporcunun eğitim durumu, sporcunun spor yaşı ve mevcut antrenör ile çalışma yılı ile farklılık gösterdiği tespit edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Antrenör, Davranış, Liderlik, Sporcu

A Study on Athletes' Perception of Coach Leadership Behaviors Based on Certain Variables

ABSTRACT

The purpose of this research carried out; the aim of this study is to examine the coach leadership behaviors perceived by the athletes according to some variables. The universe of the research consists of active athletes in 2021-2022. The sample of the research consists of 222 athletes who participate voluntarily. Information on the demographic characteristics of athletes and coaches was obtained with a "personal information form". The information on determining the examination of the coach leadership behaviors perceived by the athletes according to some variables was obtained with the "Leadership in Sports Scale (LSS)". The obtained data were analyzed using the SPSS 20.0 package program. Frequency and percentage analysis were used to define demographic variables. As a result of the analyzes carried out; a statistically significant difference was found between the levels of coach leadership behaviors perceived by the athletes according to the variables of sports branch, level of sportsmanship, age, educational status, age of sports, current coach and working year ($p < 0.05$). There was no statistically significant difference between the perceived coach leadership behavior levels of the athletes according to the gender and the age of your coach ($p > 0.05$). As a result of the study, it has been determined that the leadership levels of the coaches perceived by the athletes differ with the sports branch, the level of sportsmanship of the athletes, the age of the athlete, the education level of the athlete, the sports age of the athlete and the year of working with the current coach.

Keywords: Coach, Behavior, Leadership, Athlete

GİRİŞ

Spor dünyasındaki başarılar, birçok faktörü içerisinde barındırıp, bir araya getirerek koordine etmekle gerçekleşmektedir. Şüphesiz en önemli faktörlerden biri sporcuları eğiten, yönlendiren ve gelişmelerine katkılar sunan antrenörlerdir. Uzman kişiler olarak antrenörler bilgi ve donanımlarının yanında sergiledikleri liderlik tarzlarıyla da öne çıkmaktadırlar. Liderlik birçok ifade ile tanımlanabilir. Liderlik; istenilen hedeflere veya vizyona ulaşabilmek ve gerçekleştirebilmek için grubu etkileyebilecek becerilere sahip olmaktır (Yalçın, 2013).

Lider görevi gören etkili antrenörlük, Eğitimcinin kendi yapı ve kişilik becerilerini iyi bilmesi, buna uygun antrenörlük tarzları benimsemesi, içerisinde olduğu durumun niteliklerini ve çalışmakta olduğu sporcu ekibinin kişilik özelliklerini çok iyi bilmesini gerektirir. Bütün bu koşulları bir araya getirip, uyum yakalayan antrenör etkili bir lider olabilir (Konter, 2004).

Antrenör, sporcularının üzerinde taşıdığı bu hayati öneminin farkında olup, sporcuyla belirlenen hedeflere ulaştırmak için çabalayan, onun kazançlarını, inançlarını, davranışlarını, moral ve motivasyonunu etkileyen kişidir. Takım için belirledikleri hedeflere ulaşabilmek ve gerçekleştirebilmek için yoğun uğraş içerisinde çalışan antrenör, sosyal özelliklere sahip bir yapı içerisinde olan takımını, ekibini, sporcuların moral ve motivasyonunu sağlamak ve performanslarını yükseltmekle hükümlüdür. Bu doğrultuda antrenör, sporcuların henüz geliştiremediği beceri ve keşfedemediği yeteneklerini ortaya çıkararak, hedeflenen amaçlar çatısı altına toplamaktadır. Antrenör oluşturduğu takımın lider görevine sahip olan kişisidir ve bu görevden dolayı da liderlik tutum ve davranışlarını sergilemelidir (Sunay, 2017).

Lider antrenör, oluşturduğu takımına gerçekçi amaçlar belirler ve hedefler koyar. Bu belirlenen amaca doğru ilerlemede nasıl başarı elde edilebileceği, neler yapılabileceği, bu doğrultuda kazanımların neler olacağını bilir ve bu doğrultuda hareket eder. Sporcuyla ya da sporcularına karşı hiçbir zaman ümitsiz davranışlar sergilemez. Belirlenen amaçlar ve hedeflere ulaşmak için sporcularına özgüven aşılar, kendine inandırır ve kendinden emin oluşu, dik duruşuyla sporcularını ikilemede bırakmaz. Sporcunun, antrenörüne ve kendisine olan güvenini artırır. Antrenör, sergilediği olumlu tutum ve davranışlarıyla sporcularının tutum ve davranışlarını güçlendirerek, sosyalleşmelerini sağlayıp takım içerisinde pozitif bir ortam yaratmalıdır. Sporcularla iyi diyaloglar kurup, ilişki bağı kuvvetlendirmeli ve aralarında arkadaşça bir ortam yaratarak, idman ve müsabaka analizlerine sporcuları dahil ederek, sorumluluk duygusu kazanma, sorumlulukları paylaşmaya ve kendilerini kontrol altında tutmaya alıştırmalıdır (Temel, 2010).

Günümüzde antrenörlerin başarılı olma ve başarıyı yakalayabilmeleri için kendini devamlı geliştirmesi, yenilemesi, iş disiplinine sahip olması, genel ve takım içi ortamda saygın, güven aşılayan olması, dürüst davranması, adil ve meslektaşları ile iyi ilişkiler içerisinde olması gerekmektedir. Açık fikirli, çalışkan, araştırmacı, problemler karşısında doğru teşhisi koyabilen, liderlik yeteneği olan, moral ve motivasyonunu sporcusuna doğru yansıtabilen, doğru bilgi edinme, öğrenme ve öğretme becerisi olan, antrenman ve maç dönemi içerisinde oluşabilecek etkenlere karşı duygusal ve zihinsel olarak hazır olan antrenörlerin başarıya ulaşabilme ihtimalleri daha fazladır (Şahin, 2011).

Liderlik Tanımı

Liderlik, belli amaçlar istikametinde başka bireyleri etkileyebilme ve eyleme geçirebilme gücü olarak tanımlanmaktadır (Şişman, 2002).

Liderlik tarzları ile ilgili birçok araştırma yapılmıştır. Bu liderlik tarzları başlıca demokrat lider, otokrat lider, liberal lider, dönüştürücü lider, vizyoner lider, karizmatik lider, paternalist (babacan) lider gibi birçok liderlik tarzı vardır. Gerçekleştirilen bu çalışmada, antrenörlerin liderlik düzeylerinin incelenmesinin belirlenmesi amaçlanmıştır. Bu amaç istikametinde şu sorulara yanıt aranmıştır.

- Antrenörlerin liderlik düzeyleri nasıldır?
- Yaş
- Cinsiyet
- Eğitim durumu
- Kaç yıldır lisanslı sporcusunuz
- Spor branşınız
- Sporculuk seviyeniz
- Antrenörünüzün yaşı
- Mevcut antrenörünüzle ne kadar zamandır çalışıyorsunuz değişkenlerine göre

Antrenörlerin liderlik düzeyleri arasında istatistiki açıdan anlamsal farklılık var mıdır?

MATERYAL & METOT

Çalışma Grubu

Çalışmaya, Google form ile oluşturulan anket çalışmasına gönüllü olarak 222 lisanslı sporcu katılım göstermiştir. Anket çalışması, sporculara çevrimiçi olarak mail yoluyla gönderilerek çalışma verileri toplanmıştır.

Veri Toplama Araçları

Çalışma verilerinin elde edilmesinde kullanılan anket formu iki bölümden oluşmakta olup anket formunun ilk bölümünde sporcuların yaş, cinsiyet, eğitim durumu, spor yaşı, spor branşı, sporculuk düzeyi, antrenörlerinin yaşı ve antrenörleri ile çalışma yılı gibi demografik değişkenlerini içeren kişisel bilgi formu, ikinci bölümünde ise Sporda Liderlik Ölçeği (SLÖ) yer almaktadır.

Sporda Liderlik Ölçeği (SLÖ)

Çalışmada Chelladurai ve Saleh (1980) tarafından geliştirilerek sporcuların antrenörlerinin davranışlarını nasıl algıladıklarına bağlı olarak antrenör liderlik davranışlarının ölçülmesini amaçlayan ve 40 madde ve 5 alt boyuttan oluşturulmuş Sporda Liderlik Ölçeği (SLÖ) kullanılmıştır. Türkçe uyarlaması Toros ve Tiryaki (2006) tarafından yapılan ölçek; 1=hiçbir zaman, 2=nadiren, 3=ara sıra, 4=sıklıkla ve 5=her zaman cevaplarından oluşan 5'li likert tipi bir ölçektir. Ölçeği oluşturan alt boyutlar; eğitici ve öğretici davranış (1., 5., 8., 11., 14., 17., 20., 23., 26., 29., 32., 35. ve 38. maddeler), demokratik davranış (2., 9., 15., 18., 21., 24., 30., 33. ve 39. maddeler), otokratik davranış (6., 12., 27., 34. ve 40. maddeler), sosyal destek davranışı (3., 7., 13., 19., 22., 25., 31. ve 36. maddeler) ve pozitif geribildirim davranışı /ödüllendirici davranış boyutlarıdır (4., 10., 16., 28. ve 37. maddeler) ve her alt boyut, bir liderlik davranışını tanımlamaktadır.

Toros ve Tiryaki'nin (2006) yapmış olduğu Sporda Liderlik Ölçeği'nin Türkçe'ye uyarlanması çalışmasında, ölçeğin iç tutarlık katsayıları eğitici ve öğretici davranış boyutunda 0.80, demokratik davranış boyutunda 0.79, otokratik davranış boyutunda 0.41, sosyal destek davranışı boyutunda 0.75 ve pozitif geribildirim davranışı boyutunda ise 0.60 olarak hesaplanmıştır.

Yapılan bu çalışmada, Cronbach Alpha ile hesaplanmış olan iç tutarlık katsayılarının, eğitici ve öğretici davranış boyutu için 0.91, demokratik davranış boyutu için 0.89, otokratik davranış boyutu için 0.69, sosyal destek davranışı boyutu için 0.68 ve pozitif geribildirim davranışı boyutu için ise 0.74 olduğu görülmektedir. Ölçeğe ilişkin tüm alt boyutların güvenilir olduğu belirlenmiştir.

Verilerin Analizi

Katılımcılardan alınan verilerin analiz edilmesinde SPSS 20.0 paket programı kullanılmıştır. Demografik değişkenlerin tanımlanması amacıyla frekans ve yüzde analizi kullanılmıştır. Elde edilen verilerin normal dağılım gösterip göstermediğinin belirlenmesinde çarpıklık ve basıklık değerleri incelenmiştir. Pallant'a (2001) göre verilerin çarpıklık katsayısının (+2) ve basıklık katsayısının (+2) aralığında bulunması dataların normal dağılım sergilediğini göstermektedir. Sporda Liderlik Ölçeği'nin alt boyutları puan verilerinin çarpıklık katsayılarının 0.24/-0.94 ve basıklık katsayılarının 0.39/0.80 aralıklarında olması verilerin normal dağıldığını göstermektedir. Bu sonuçlar doğrultusunda, sporcuların cinsiyet, spor branşı ve sporculuk düzeyi değişkenlerine göre antrenörlerinin liderlik düzeylerinin belirlenmesinde bağımsız örneklem t-testi; yaş, eğitim durumu, spor yaşı, antrenörlerinin yaşı ve antrenörleri ile çalışma yılı değişkenlerine göre antrenörlerinin liderlik düzeylerinin belirlenmesinde ANOVA testi ve varyans homojenliğine göre çoklu karşılaştırmada ise Post-Hoc Tukey ve Tamhane T2 testleri kullanılmıştır. Çalışmada anlamsal düzey, $p < 0.05$ olarak belirlenmiştir.

BULGULAR

Sporcuların demografik değişkenlerine ilişkin bilgiler Tablo 1'de gösterilmektedir.

Tablo 1. Sporcuların demografik değişkenlerine ilişkin bulgular

Değişkenler		N	%
Cinsiyet	Erkek	125	56.3
	Kadın	97	43.7
Yaş (yıl)	18-21	115	51.8
	22-25	52	23.4
	26-29	37	16.7
	30 ve üzeri	18	8.1
Eğitim Durumu	İlkokul	14	6.3
	Ortaokul	37	16.7
	Lise	90	40.5
	Üniversite	81	36.5
Spor Yaşı	1 yıldan az	34	15.3
	1-3 yıl	69	31.1
	4-6 yıl	52	23.4
	7 yıl ve üzeri	67	30.2
Spor Branşı	Takım Sporları	145	65.3
	Bireysel Sporlar	77	34.7
Sporculuk Düzeyi	Amatör	143	64.4
	Profesyonel	79	35.6
Antrenörünün Yaşı (yıl)	18-30	41	18.5
	31-40	98	44.1
	41-50	55	24.8
	51 ve üzeri	28	12.6
Mevcut Antrenörünüzle Ne Kadar Zamandır Çalışıyorsunuz?	1 yıldan az	61	27.5
	1-3 yıl	97	43.7
	4-6 yıl	40	18.0
	7 yıl ve üzeri	24	10.8

Tablo 1’de yer alan sporcuların demografik değişkenlerine ilişkin bulgular incelendiğinde, çalışmaya katılan sporcuların 125’inin (%56.3) erkek ve 97’sinin (%43.7) kadın olduğu görülmektedir. Sporcuların 115’inin (%51.8) 18-21 yaş aralığında, 52’sinin (%23.4) 22-25 yaş aralığında, 37’sinin (%16.7) 26-29 yaş aralığında ve 18’inin (%8.1) 30 ve üzeri yaşlarda olduğu belirlenmiştir. Sporcuların 14’ü (%6.3) ilkokul mezunu, 37’si (%16.7) ortaokul mezunu, 90’ı (%40.5) lise mezunu ve 81’i (%36.50) üniversite mezunudur. Sporcuların spor yaşlarına bakıldığında, 34’ünün (%15.3) 1 yıldan az, 69’unun (%31.1) 1-3 yıl, 52’sinin (%23.4) 4-6 yıl ve 67’sinin (%30.2) 7 ve üzeri yıl lisanslı sporcu olduğu görülmektedir. Sporcuların 145’i (%65.3) takım sporu ve 77’si (34.7) bireysel spor yapmakta olup 143’ü (%64.4) amatör sporcu ve 79’u (35.6) ise profesyonel sporcudur. Sporcuların antrenörlerinin yaş aralıklarına bakıldığında, 41’inin (%18.5) 18-30 yaşları arasında, 98’inin (%44.1) 31-40 yaşları arasında, 55’inin (%24.8) 41-50 yaşları arasında ve 28’inin (%12.6) 51 ve üzeri yaşlarda olduğu saptanmıştır. Sporcuların mevcut antrenörleri ile çalışma süreleri incelendiğinde ise 61’inin (%27,5) 1 yıldan az, 97’sinin (%43.7) 1-3 yıl, 40’ının (%18.0) 4-6 yıl ve 24’ünün (%10.8) 7 ve üzeri yıl mevcut antrenörleri ile çalıştıkları görülmektedir.

Sporda Liderlik Ölçeği alt boyut puanlarına ait bulgular Tablo 2’de verilmiştir.

Tablo 2. Sporda Liderlik Ölçeği alt boyut puanlarına ilişkin bulgular

Alt Boyutlar	N	Minimum	Maksimum	Ortalama	Std. Sapma	Çarpıklık	Basıklık
Eğitici ve Öğretici Davranış Boyutu	222	1.38	5.00	4.16	0.71	-0.94	0.80
Demokratik Davranış Boyutu	222	1.44	5.00	4.12	0.78	-0.87	0.39
Otokratik Davranış Boyutu	222	1.00	5.00	2.93	0.98	0.24	-0.67
Sosyal Destek Davranışı Boyutu	222	1.75	5.00	3.97	0.63	-0.65	0.47
Pozitif Geribildirim Davranışı Boyutu	222	2.20	5.00	4.09	0.74	-0.61	-0.42

Tablo 2’de sporcuların algılarına göre Sporda Liderlik Ölçeği alt boyut puanları incelendiğinde, eğitici ve öğretici davranış boyutu puanlarının 1.38–5.00 puan arasında değiştiği ve eğitici ve öğretici davranış boyutu puanı ortalamasının 4.16 olduğu görülmektedir. Sporcuların demokratik davranış boyutu puanlarının 1.44–5.00 puan arasında olduğu ve demokratik davranış boyutu puanı ortalamasının 4.12 puan olduğu saptanmıştır. Sporcuların otokratik davranış boyutu puanları 1.00–5.00 puan aralığında değişmektedir. Otokratik davranış boyutu puanı ortalamasının 2.93 puan olduğu görülmüştür. Sporcuların sosyal destek davranışı boyutu puanları 1.75–5.00 puan arasındadır ve sosyal destek davranışı boyutu puanı

ortalaması 3.97 puandır. Sporcuların pozitif geribildirim davranışı boyutu puanları ise 2.20–5.00 puan aralığında değişmekte olup pozitif geribildirim davranışı boyutu puanı ortalamasının 4.09 puan olduğu görülmüştür. Ortalamalara bakıldığında en yüksek puan ortalamasının eğitici ve öğretici davranış boyutuna ve en düşük puan ortalamasının ise otokratik davranış boyutuna ait olduğu görülmektedir.

Sporcuların algılarına göre cinsiyet ve Sporda Liderlik Ölçeği alt boyut puanlarının karşılaştırılmasına ait bulgular Tablo 3’te yer almaktadır.

Tablo 3. Sporcuların algılarına göre cinsiyet ve Sporda Liderlik Ölçeği alt boyut puanlarının karşılaştırılmasına ait t testi bulguları

Alt Boyutlar	Cinsiyet	N	Ortalama	Ss	t	p
Eğitici ve Öğretici Davranış Boyutu	Erkek	125	4.14	0.76	-0.52	0.59
	Kadın	97	4.19	0.65		
Demokratik Davranış Boyutu	Erkek	125	4.09	0.77	-0.67	0.50
	Kadın	97	4.16	0.79		
Otokratik Davranış Boyutu	Erkek	125	3.02	1.04	1.52	0.12
	Kadın	97	2.82	0.90		
Sosyal Destek Davranışı Boyutu	Erkek	125	3.94	0.63	-0.60	0.54
	Kadın	97	4.00	0.62		
Pozitif Geribildirim Davranışı Boyutu	Erkek	125	4.06	0.78	-0.59	0.55
	Kadın	97	4.12	0.69		

Tablo 3 incelendiğinde, erkek ve kadın sporcuların verdikleri cevaplar doğrultusunda cinsiyet değişkenine göre eğitici ve öğretici davranış, demokratik davranış, otokratik davranış, sosyal destek davranışı ve pozitif geribildirim davranışı puan ortalamalarının istatistiki açıdan anlamlı olmadığı bulunmuştur ($p>0.05$).

Sporcuların algılarına göre spor branşı ve Sporda Liderlik Ölçeği alt boyut puanlarının karşılaştırılmasına ilişkin bulgular Tablo 4’te gösterilmektedir.

Tablo 4. Sporcuların algılarına göre spor branşı ve Sporda Liderlik Ölçeği alt boyut puanlarının karşılaştırılmasına ilişkin t testi bulguları

Alt Boyutlar	Spor Branşı	N	Ortalama	Ss	t	p
Eğitici ve Öğretici Davranış Boyutu	Takım Sporları	145	4.24	0.63	2.11	0.03*
	Bireysel Sporlar	77	4.01	0.82		
Demokratik Davranış Boyutu	Takım Sporları	145	4.18	0.74	1.46	0.14
	Bireysel Sporlar	77	4.01	0.84		
Otokratik Davranış Boyutu	Takım Sporları	145	2.84	0.98	-1.84	0.06
	Bireysel Sporlar	77	3.10	0.97		
Sosyal Destek Davranışı Boyutu	Takım Sporları	145	4.03	0.63	2.17	0.03*
	Bireysel Sporlar	77	3.84	0.61		
Pozitif Geribildirim Davranışı Boyutu	Takım Sporları	145	4.17	0.69	2.12	0.03*
	Bireysel Sporlar	77	3.93	0.82		

* $p<0.05$

Tablo 4'e bakıldığında; sporcuların algılarına göre antrenörlerinin liderlik davranışları ile spor branşları karşılaştırıldığında; eğitici ve öğretici davranış, sosyal destek davranışı ve pozitif geribildirim davranışı puan ortalamalarının takım sporuyla uğraşan sporcularda bireysel sporlarla uğraşan sporculara göre daha yüksek olduğu ve istatistiki açıdan anlamsal farklılık tespit edilmiştir (sırasıyla: $t=2.11$, $p=0.03$; $t=2.17$, $p=0.03$; $t=2.12$, $p=0.03$). Demokratik davranış ve otokratik davranış boyutlarında ise istatistik bakımından anlamsal fark bulunmamıştır ($p>0.05$).

Sporcuların algılarına göre sporculuk düzeyi ve Sporda Liderlik Ölçeği alt boyut puanlarının karşılaştırılmasına ait bulgular Tablo 5'te yer almaktadır.

Tablo 5. Sporcuların algılarına göre sporculuk düzeyi ve Sporda Liderlik Ölçeği alt boyut puanlarının karşılaştırılmasına ait t testi bulguları

Alt Boyutlar	Sporculuk Düzeyi	N	Ortalama	Ss	t	p
Eğitici ve Öğretici Davranış Boyutu	Amatör	143	4.08	0.72	-2.24	0.02*
	Profesyonel	79	4.30	0.67		
Demokratik Davranış Boyutu	Amatör	143	4.05	0.79	-1.74	0.08
	Profesyonel	79	4.24	0.76		
Otokratik Davranış Boyutu	Amatör	143	2.84	0.91	-1.70	0.09
	Profesyonel	79	3.09	1.09		
Sosyal Destek Davranışı Boyutu	Amatör	143	3.91	0.65	-1.83	0.06
	Profesyonel	79	4.07	0.57		
Pozitif Geribildirim Davranışı Boyutu	Amatör	143	3.98	0.75	-2.80	0.00**
	Profesyonel	79	4.27	0.69		

* $p<0.05$; ** $p<0.01$

Tablo 5'te sporcuların algılarına göre antrenörlerinin liderlik davranışları ile sporculuk düzeylerinin karşılaştırma sonuçlarına bakıldığında, eğitici ve öğretici davranış ve pozitif geribildirim davranışı puan ortalamalarının profesyonel sporcularda amatör sporculara göre daha yüksek olduğu ve istatistiki açıdan anlamsal bir farklılık olduğu görülmektedir. (sırasıyla: $t=-2.24$, $p=0.02$; $t=-2.80$, $p=0.00$). Demokratik davranış, otokratik davranış ve sosyal destek davranışı boyutlarında ise istatistiksel bakımdan anlamlı bir farka rastlanmamıştır ($p>0.05$).

Sporcuların algılarına göre yaş ve Sporda Liderlik Ölçeği alt boyut puanlarının karşılaştırılmasına ait bulgular Tablo 6'da verilmiştir.

Tablo 6. Sporcuların algılarına göre yaş ve Sporda Liderlik Ölçeği alt boyut puanlarının karşılaştırılmasına ait Anova testi bulguları

Alt Boyutlar	Yaş	N	\bar{x}	Ss	Var. K.	F	p	Anlamlı Fark
Eğitici ve Öğretici Davranış Boyutu	18-21	115	4.11	0.70	Gruplar Arası	2.56	0.05	-
	22-25	52	4.10	0.72	Grup içi			
	26-29	37	4.16	0.75	Toplam			
	30 ve üzeri	18	4.60	0.56				

Demokratik Davranış Boyutu	18-21	115	4.06	0.80	Gruplar Arası	1.62	0.18	-
	22-25	52	4.15	0.74	Grup içi			
	26-29	37	4.08	0.82	Toplam			
	30 ve üzeri	18	4.49	0.62				
Otokratik Davranış Boyutu	18-21	115	2.89	0.96	Gruplar Arası	2.55	0.05	-
	22-25	52	3.18	0.96	Grup içi			
	26-29	37	2.95	1.11	Toplam			
	30 ve üzeri	18	2.46	0.77				
Sosyal Destek Davranışı Boyutu	18-21	115	4.03	0.61	Gruplar Arası	4.19	0.00**	22-25<30 ve üzeri 26-29<30 ve üzeri
	22-25	52	3.78	0.70	Grup içi			
	26-29	37	3.85	0.55	Toplam			
	30 ve üzeri	18	4.30	0.43				
Pozitif Geribildirim Davranışı Boyutu	18-21	115	4.09	0.68	Gruplar Arası	1.69	0.16	-
	22-25	52	3.97	0.83	Grup içi			
	26-29	37	4.07	0.77	Toplam			
	30 ve üzeri	18	4.43	0.76				

****p<0.01**

Tablo 6’da sporcuların algılarına göre antrenörlerinin liderlik davranışları ile yaş karşılaştırma sonuçları incelendiğinde, sosyal destek davranışı boyutunda istatistiki açıdan anlamlı farklılık tespit edilmiştir ($p<0.01$). 30 ve üzeri yaşlarda olan sporcuların antrenörlerinin, 22-25 yaş arasında ve 26-29 yaş arasında olan sporculara göre sosyal açıdan daha fazla destek sağladığı tespit edilmiştir. Eğitici ve öğretici davranış, demokratik davranış, otokratik davranış ve pozitif geribildirim davranışı boyutlarında ise istatistiksel açıdan anlamsal bir fark saptanmamıştır ($p>0.05$).

Sporcuların algılarına göre eğitim durumu ve Sporda Liderlik Ölçeği alt boyut puanlarının karşılaştırılmasına ait değerler Tablo 7’de gösterilmektedir.

Tablo 7. Sporcuların algılarına göre eğitim durumu ve Sporda Liderlik Ölçeği alt boyut puanlarının karşılaştırılmasına ait Anova testi bulguları

Alt Boyutlar	Eğitim Durumu	N	\bar{X}	Ss	Var. K.	F	p	Anlamlı Fark
Eğitici ve Öğretici Davranış Boyutu	İlkokul	14	3.46	0.64	Gruplar Arası	8.27	0.00**	İlkokul<Üniversite Ortaokul<Üniversite İlkokul<Lise
	Ortaokul	37	3.96	0.69	Grup içi			
	Lise	90	4.17	0.73	Toplam			
	Üniversite	81	4.36	0.61				
Demokratik Davranış Boyutu	İlkokul	14	3.49	0.61	Gruplar Arası	7.09	0.00**	İlkokul<Üniversite Ortaokul<Üniversite İlkokul<Lise
	Ortaokul	37	3.86	0.76	Grup içi			
	Lise	90	4.13	0.79	Toplam			
	Üniversite	81	4.34	0.72				
Otokratik Davranış Boyutu	İlkokul	14	3.24	0.75	Gruplar Arası	1.14	0.33	-
	Ortaokul	37	3.04	0.83	Grup içi			
	Lise	90	2.80	0.96	Toplam			
	Üniversite	81	2.97	1.09				

Sosyal Destek Davranışı Boyutu	İlkokul	14	3.58	0.53	Gruplar Arası	2.67	0.04*	İlkokul<Üniversite İlkokul<Lise
	Ortaokul	37	3.86	0.64	Grup içi			
	Lise	90	4.03		Toplam			
	Üniversite	81	4.01	0.61				
Pozitif Geribildirim Davranışı Boyutu	İlkokul	14	3.28	0.56	Gruplar Arası	9.04	0.00**	İlkokul<Üniversite İlkokul l< Lise İlkokul< Ortaokul
	Ortaokul	37	3.88	0.81	Grup içi			
	Lise	90	4.12	0.72	Toplam			
	Üniversite	81	4.27	0.65				

*p<0.05; **p<0.01

Tablo 7’de görüldüğü gibi sporcuların algılarına göre antrenörlerinin sahip oldukları liderlik davranışları ile eğitim durumları karşılaştırıldığında; eğitici ve öğretici davranış, demokratik davranış, sosyal destek davranışı ve pozitif geribildirim davranışı boyutlarının istatistiki açıdan anlamsal bir fark gösterdiği bulunmuştur (p<0.05, p<0.01); otokratik davranış boyutunda ise istatistiksel olarak anlamlılık tespit edilmemiştir. (p>0.05). Üniversite mezunu olan sporcuların antrenörlerinin, ilkokul ve ortaokul mezunu olan sporculara göre; lise mezunu olan sporcuların antrenörlerinin ise ilkokul mezunu olan sporculara göre daha fazla eğitici ve öğretici ve demokratik davranışa sahip olduğu görülmektedir. Ortaokul, lise ve üniversite mezunu olan sporcuların antrenörlerinin, ilkokul mezunu olan sporculara göre ise daha çok pozitif geribildirim davranışı sergiledikleri bulunmuştur. Üniversite ve lise mezunu olan sporcuların antrenörlerinin, ilkokul mezunu olan sporculara göre sosyal destek davranışının ise daha yüksek olduğu görülmüştür.

Sporcuların algılarına göre spor yaşı ve Sporda Liderlik Ölçeği alt boyut puanlarının karşılaştırılmasına ilişkin bulgular Tablo 8’de yer almaktadır.

Tablo 8. Sporcuların algılarına göre spor yaşı ve Sporda Liderlik Ölçeği alt boyut puanlarının karşılaştırılmasına ilişkin Anova testi bulguları

Alt Boyutlar	Spor Yaşı	N	\bar{x}	Ss	Var. K.	F	p	Anlamlı Fark
Eğitici ve Öğretici Davranış Boyutu	1 yıldan az	34	4.08	0.70	Gruplar Arası	2.67	0.04*	1-3 yıl<7 yıl ve üzeri
	1-3 yıl	69	4.02	0.77	Grup içi			
	4-6 yıl	52	4.15	0.62	Toplam			
	7 yıl ve üzeri	67	4.35	0.68				
Demokratik Davranış Boyutu	1 yıldan az	34	4.11	0.66	Gruplar Arası	2.82	0.04*	1-3 yıl<7 yıl ve üzeri
	1-3 yıl	69	3.94	0.82	Grup içi			
	4-6 yıl	52	4.10	0.79	Toplam			
	7 yıl ve üzeri	67	4.32	0.76				
Otokratik Davranış Boyutu	1 yıldan az	34	3.01	0.90	Gruplar Arası	0.76	0.51	-
	1-3 yıl	69	2.97	0.98	Grup içi			
	4-6 yıl	52	3.03	0.94	Toplam			
	7 yıl ve üzeri	67	2.78	1.06				
	1 yıldan az	34	3.92	0.57	Gruplar Arası	0.83	0.47	-

Sosyal Destek Davranışı Boyutu	1-3 yıl	69	3.88	0.66	Grup içi			
	4-6 yıl	52	4.01	0.58	Toplam			
	7 yıl ve üzeri	67	4.04	0.65				
Pozitif Geribildirim Davranışı Boyutu	1 yıldan az	34	3.94	0.77	Gruplar Arası	2.47	0.06	-
	1-3 yıl	69	3.95	0.73	Grup içi			
	4-6 yıl	52	4.13	0.64	Toplam			
	7 yıl ve üzeri	67	4.26	0.78				

*p<0.05

Tablo 8 incelendiğinde, sporcuların algılarına göre eğitici ve öğretici davranış ve demokratik davranış puan ortalamalarının sporcuların spor yaşlarına göre istatistiki açıdan anlamsal farklılık olduğu bulunmuştur (p<0.05). Eğitici ve öğretici davranış ve demokratik davranış boyutundaki anlamlı farklılığın 7 yıl ve üzeri lisanslı olan sporculardan dolayı kaynaklandığı görülmektedir. Otokratik davranış, sosyal destek davranışı ve pozitif geribildirim davranışı boyutlarında ise istatistiksel bakımdan anlamsal fark saptanmamıştır (p>0.05).

Sporcuların algılarına göre antrenörünüzün yaşı sorusuna verdiği cevaplar ve Sporda Liderlik Ölçeği alt boyut puanlarının karşılaştırılmasına ait değerler Tablo 9’da verilmiştir.

Tablo 9. Sporcuların algılarına göre antrenörünüzün yaşı sorusuna verdiği cevaplar ve Sporda Liderlik Ölçeği alt boyut puanlarının karşılaştırılmasına ilişkin Anova testi bulguları

Alt Boyutlar	Antrenörünüzün Yaşı	N	\bar{x}	Ss	Var. K.	F	p
Eğitici ve Öğretici Davranış Boyutu	18-30	41	4.12	0.82	Gruplar Arası	1.74	0.16
	31-40	98	4.19	0.67	Grup içi		
	41-50	55	4.01	0.66	Toplam		
	51 ve üzeri	28	4.37	0.74			
Demokratik Davranış Boyutu	18-30	41	4.17	0.77	Gruplar Arası	2.69	0.06
	31-40	98	4.17	0.72	Grup içi		
	41-50	55	3.88	0.86	Toplam		
	51 ve üzeri	28	4.33	0.75			
Otokratik Davranış Boyutu	18-30	41	2.88	1.09	Gruplar Arası	1.46	0.22
	31-40	98	2.92	0.93	Grup içi		
	41-50	55	3.13	0.91	Toplam		
	51 ve üzeri	28	2.67	1.09			
Sosyal Destek Davranışı Boyutu	18-30	41	3.97	0.66	Gruplar Arası	1.84	0.13
	31-40	98	3.98	0.63	Grup içi		
	41-50	55	3.83	0.60	Toplam		
	51 ve üzeri	28	4.17	0.56			
Pozitif Geribildirim Davranışı Boyutu	18-30	41	4.09	0.74	Gruplar Arası	1.52	0.21
	31-40	98	4.07	0.73	Grup içi		
	41-50	55	3.98	0.76	Toplam		
	51 ve üzeri	28	4.35	0.70			

Tablo 9’da sporcuların algılarına göre antrenörlerinin liderlik davranışları ile antrenörünüzün yaşı sorusuna verdikleri cevapların karşılaştırma sonuçları incelendiğinde, eğitici ve öğretici davranış, demokratik davranış, otokratik davranış, sosyal destek davranışı ve pozitif geribildirim davranışı boyutlarında istatistiki açıdan anlamsal bir farka rastlanmamıştır ($p>0.05$).

Sporcuların algılarına göre mevcut antrenörünüzle ne kadar zamandır çalışıyorsunuz sorusuna verdiği cevaplar ve Sporda Liderlik Ölçeği alt boyut puanlarının karşılaştırılmasına ilişkin değerler Tablo 10’da gösterilmektedir.

Tablo 10. Sporcuların algılarına göre mevcut antrenörünüzle ne kadar zamandır çalışıyorsunuz sorusuna verdiği cevaplar ve Sporda Liderlik Ölçeği alt boyut puanlarının karşılaştırılmasına ilişkin Anova testi bulguları

Alt Boyutlar	Çalışma Yılı	N	\bar{x}	Ss	Var. K.	F	p	Anlamlı Fark
Eğitici ve Öğretici Davranış Boyutu	1 yıldan az	61	3.93	0.81	Gruplar Arası	5.09	0.00**	1 yıldan az<7 yıl ve üzeri
	1-3 yıl	97	4.19	0.66	Grup içi			
	4-6 yıl	40	4.17	0.62	Toplam			
	7 yıl ve üzeri	24	4.58	0.58				
Demokratik Davranış Boyutu	1 yıldan az	61	3.93	0.80	Gruplar Arası	3.54	0.01*	1 yıldan az<7 yıl ve üzeri
	1-3 yıl	97	4.12	0.77	Grup içi			
	4-6 yıl	40	4.15	0.71	Toplam			
	7 yıl ve üzeri	24	4.54	0.77				
Otokratik Davranış Boyutu	1 yıldan az	61	2.91	0.83	Gruplar Arası	0.76	0.51	-
	1-3 yıl	97	2.85	1.00	Grup içi			
	4-6 yıl	40	3.06	0.85	Toplam			
	7 yıl ve üzeri	24	3.13	1.40				
Sosyal Destek Davranışı Boyutu	1 yıldan az	61	3.76	0.64	Gruplar Arası	4.19	0.00**	1 yıldan az<1-3 yıl
	1-3 yıl	97	4.06	0.60	Grup içi			
	4-6 yıl	40	3.90	0.52	Toplam			
	7 yıl ve üzeri	24	4.19	0.71				
Pozitif Geribildirim Davranışı Boyutu	1 yıldan az	61	3.82	0.78	Gruplar Arası	5.43	0.00**	1 yıldan az<7 yıl ve üzeri
	1-3 yıl	97	4.13	0.71	Grup içi			
	4-6 yıl	40	4.15	0.70	Toplam			
	7 yıl ve üzeri	24	4.49	0.65				

* $p<0.05$; ** $p<0.01$

Tablo 10’da görüldüğü gibi sporcuların algılarına göre antrenörlerinin sahip oldukları liderlik davranışları ve antrenörleri ile çalışma yılları karşılaştırıldığında; otokratik davranış haricinde eğitici ve öğretici davranış, demokratik davranış, sosyal destek davranışı ve pozitif geribildirim davranışı boyutlarının istatistik açıdan anlamsal farklılık saptanmıştır ($p<0.05$, $p<0.01$); otokratik davranış boyutunda ise istatistiki açıdan anlamsal farklılık yoktur ($p>0.05$).

Antrenörleri ile 7 yıl ve üzeri çalışan sporcuların antrenörlerinin, 1 yıldan az çalışan sporculara göre daha fazla eğitici ve öğretici oldukları, demokratik bir tutum gösterdikleri ve pozitif geribildirim sağladıkları görülmektedir. Antrenörleri ile 1-3 yıl çalışan sporcuların antrenörlerinin 1 yıldan az çalışan sporculara göre ise daha çok sosyal destek davranışı sergiledikleri görülmektedir.

TARTIŞMA ve SONUÇ

Araştırma sporda antrenörlerin liderlik düzeylerinin belirlenmesi amacıyla yapılmıştır. Bu araştırmada sporda liderlik ölçeği alt boyutlarından en yüksek puan ortalamasının eğitici ve öğretici davranış boyutunda olduğu en düşük puan ortalamasının ise otokratik davranış boyutunda olduğu bulunmuştur. Benzer bir çalışmada antrenör yetiştirme kurslarına katılım gösteren kişilerin liderlik davranış algılarının incelenmesinde en yüksek liderlik alt boyutunun eğitici ve öğretici davranışta olduğu gösterilmiştir (Bilir vd. 2019). Türkiye olimpiik hazırlık merkezinde görev yapan antrenörlerin liderlik düzeylerinin sporcular tarafından değerlendirildiği bir çalışmada en yüksek ortalama değerin eğitici öğretici alt boyutunda en düşük değerin ise otokratik davranış boyutunda olduğu ortaya konmuştur (Özbey ve Yılmaz, 2021). Amatör futbolcular üzerinde yapılan bir çalışmada sporda liderlik ölçeği alt boyutlarından en yüksek puanın eğitici ve öğretici davranış boyutunda, en düşük değerin ise otokratik davranış alt boyutunda olduğu belirlenmiştir (Alemdar, 2018). Otokratik davranış değerlerinin düşük çıkması ve çağımızın gerekleri ile eğitim ve öğretimin giderek yaygınlaşması antrenörleri bu konuda gelişime açık hale getirdiği düşünülmektedir.

Bu araştırmada cinsiyet değişkenine göre sporda liderlik ölçeği alt boyutlarından eğitici ve öğretici davranış, demokratik davranış, otokratik davranış, sosyal destek davranışı ve pozitif geribildirim davranışı puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunamamıştır. Kandemir'in (2017) yapmış olduğu çalışmada sporcuların cinsiyet değişkenine göre antrenörlerinde algıladıkları liderlik ölçeği alt boyutlarından demokratik ve sosyal destek puanlarının kadınlar lehine istatistiki açıdan anlamsal fark bulunmuştur. Eğitici ve öğretici, otokratik ve pozitif geribildirim alt boyutlarında ise fark bulunamamıştır. Özdemir'in (2019) yapmış olduğu çalışmada ve Özbey ve Yılmaz'ın (2021) yapmış oldukları çalışmada ise otokratik davranış alt boyutu haricinde diğer alt boyutlarda cinsiyet değişkeni açısından anlamsal bir fark bulunmamıştır. Farklı araştırmalarda ortaya çıkan sonuçların araştırma grubunun farklılığından kaynaklandığı düşünülmektedir.

Araştırma bulgularına göre spor branşı değişkenine göre antrenörlerin liderlik davranışları incelendiğinde eğitici ve öğretici davranış, sosyal destek davranışı ve pozitif geribildirim

davranışı puan ortalamalarının takım sporuyla uğraşan sporcularda bireysel sporlarla uğraşan sporculara göre daha yüksek olduğu ve istatistik açısından anlamsal farklılık bulunmuştur. Demokratik davranış ve otokratik davranış boyutlarında ise istatistiki açıdan fark bulunmamıştır. Bireysel ve takım sporları ile uğraşan antrenörlerin liderlik davranış tarzlarının araştırıldığı bir çalışmada spor dalı değişkenine göre anlamlı bir farklılık bulunamamıştır (Öztürk Çelik, 2021). Sporcularının algılarına göre yapılan bu çalışmada takım sporuyla uğraşan sporcularda eğitici ve öğretici davranış, sosyal destek davranışı ve pozitif geribildirim davranışı sonuçlarının bireysel sporculardan fazla çıkması beklenen bir sonuç olmuştur.

Araştırma bulguları sporculuk düzeylerine göre incelendiğinde eğitici ve öğretici davranış ve pozitif geribildirim davranışı puan ortalamalarının profesyonel sporcularda amatör sporculara göre daha yüksek olduğu ve istatistiksel bakımdan anlamsal fark olduğu görülmektedir. Demokratik davranış, otokratik davranış ve sosyal destek davranışı boyutlarında ise istatistiksel açıdan farka rastlanmamıştır. Futbol antrenörlüğü yapmakta olan kişilerin liderlik stillerinin araştırıldığı bir çalışmada amatör ve profesyonel düzeyde futbol oynama değişkenine göre sadece pozitif geribildirim davranışı alt boyutunda anlamsal fark görülmüştür. Diğer alt boyutlarda anlamsal farklılığa rastlanmamıştır (Özalp, 2019). Bu farklılığın araştırma grubundan kaynaklandığı düşünülmektedir.

Araştırma bulguları yaş değişkenine göre incelendiğinde sosyal destek davranışı boyutunda istatistiksel açıdan farklılık bulunmuştur. 30 ve üzeri yaşlarda olan sporcuların antrenörlerinin, 22-25 yaş arasında ve 26-29 yaş arasında olan sporculara göre sosyal açıdan daha fazla destek sağladığı tespit edilmiştir. Eğitici ve öğretici davranış, demokratik davranış, otokratik davranış ve pozitif geribildirim davranışı boyutlarında ise istatistiksel olarak anlamlı fark saptanmamıştır. Erkek basketbol oyuncuları üzerinde yapılan bir çalışmada sporda liderlik ölçeği alt boyutlarından hiçbirinde yaş değişkeni açısından anlamlı bir farklılık bulunamamıştır (Barut, 2018).

Araştırma bulguları eğitim durumu değişkenine göre incelendiğinde üniversite eğitimini tamamlayan sporcuların antrenörlerinin, ilkokul ve ortaokul eğitimini tamamlayan sporculara göre; lise eğitimini tamamlayan sporcuların antrenörlerinin ise ilkokul eğitimini tamamlayan sporculara göre daha fazla eğitici ve öğretici ve demokratik davranışa sahip olduğu görülmektedir. Ortaokul, lise ve üniversite eğitimini tamamlayan sporcuların antrenörlerinin, ilkokul eğitimini tamamlayan sporculara göre ise daha çok pozitif geribildirim davranışı sergiledikleri bulunmuştur. Üniversite ve lise eğitimini tamamlayan sporcuların antrenörlerinin, ilkokul eğitimini tamamlayan sporculara göre sosyal destek davranışının ise daha yüksek

olduğu görülmüştür. Otokratik davranış boyutunda ise istatistiksel olarak anlamsal farklılık tespit edilmemiştir. Amatör futbolcular üzerinde yapılan bir çalışmada sporcuların eğitim değişkenine göre sadece otokratik davranış alt boyutunda farklılık bulunmuş diğer alt boyutlarda ise anlamsal fark bulunamamıştır (Alemdar, 2018). Halk oyunu sporcuları üzerinde yapılan bir çalışmada üniversite mezunu sporcuların ilköğretim ve ortaöğretim mezunu olan sporculara göre eğitici öğretici davranış alt boyutu puanlarının daha düşük olduğu belirtilmiştir (Özdemir, 2019).

Araştırma bulguları spor yaşı değişkenine göre incelendiğinde eğitici ve öğretici davranış ve demokratik davranış boyutundaki anlamlı farklılığın 7 yıl ve üzeri lisanslı olan sporculardan dolayı kaynaklandığı görülmektedir. Otokratik davranış, sosyal destek davranışı ve pozitif geribildirim davranışı boyutlarında ise istatistiksel olarak anlamsal farklılığa rastlanmamıştır. Erkek basketbol oyuncularını üzerinde yapılan bir çalışmada sporda liderlik ölçeği alt boyutlarından otoriter, demokratik ve pozitif geribildirim puanlarının spor yaşı arttıkça daha da yükseldiği belirtilmiştir (Barut, 2018).

Araştırma bulguları antrenörün yaşı değişkenine göre incelendiğinde eğitici ve öğretici davranış, demokratik davranış, otokratik davranış, sosyal destek davranışı ve pozitif geribildirim davranışı boyutlarında istatistiki açıdan fark tespit edilmemiştir. Taekwondo antrenörlerinin liderlik tarzlarını belirlemek için yapılan bir çalışmada antrenörlük deneyim senelerine göre tercihte buldukları liderlik davranışı arasında anlamlı bir fark bulunmamıştır (Yurt, 2019).

Araştırma bulguları antrenör ile çalışma yılı değişkenine göre incelendiğinde otokratik davranış haricinde eğitici ve öğretici davranış, demokratik davranış, sosyal destek davranışı ve pozitif geribildirim davranışı boyutlarının istatistiki açıdan anlamlılık olduğu bulunmuştur, otokratik davranış boyutunda ise istatistiksel açıdan anlamlı bir fark yoktur. Antrenörleri ile 7 yıl ve üzeri çalışan sporcuların antrenörlerinin, 1 yıldan az çalışan sporculara göre daha fazla eğitici ve öğretici oldukları, demokratik bir tutum gösterdikleri ve pozitif geribildirim sağladıkları görülmektedir. Antrenörleri ile 1-3 yıl çalışan sporcuların antrenörlerinin, 1 yıldan az çalışan sporculara göre ise daha çok sosyal destek davranışı sergiledikleri görülmektedir. Kandemir'in (2017) yapmış olduğu çalışmada antrenör ile çalışma süresi değişkenine göre liderlik ölçeği alt boyutlarından otokratik davranış arasında anlamsal farklılaşma bulunmamış diğer boyutlarda antrenör ile çalışma süresi arttıkça alt boyutların puanı yükselmektedir. Halk oyunları sporcularını üzerinde yapılan bir çalışmada antrenör ile çalışma yılı arttıkça sporcuların antrenörlerini otokratik bulma eğiliminin arttığı belirtilmektedir (Özdemir, 2019).

Sonuç olarak sporcular algılarına göre antrenörlerin sporda liderlik davranış tarzları en yüksek ortalamaların eğitici ve öğretici davranış boyutunda olduğu, en düşük ortalamaların ise otokratik davranış boyutunda olduğu tespit edilmiştir. Sporcuların algılarına göre antrenörlerin davranış tarzları; sporcuların cinsiyet ve antrenörlerin yaşı değişkenine göre farklılık göstermediği, sporcuların spor branşı, sporculuk düzeyi, yaşı, eğitim durumu, spor yaşı ve antrenör ile çalışma yılı değişkenine göre anlamlı farklılık gösterdiği tespit edilmiştir.

Öneriler

- Daha fazla sporcu ile daha geniş örneklem büyüklüğü oluşturularak başkaca değişkenler ile kapsamlı çalışmalar yapılabilir.
- Antrenörlerin gelişimine katkı sağlayan liderlik davranışları eğitimler yapılarak antrenörlere detaylı olarak anlatılabilir.
- Antrenörler üzerinde çalışma yaparak antrenör liderlik tarzlarının belirlenmesi sağlanabilir.
- Sporcuların antrenörlerinin algıladıkları liderlik tarzlarının geri bildirimlerinin tekrar antrenörlere yapılacağı yeni çalışmalar yapılabilir.
- Antrenörlerin liderlik düzeyleri ile ilgili ulusal ve uluslararası çalışmalar incelenebilir.

KAYNAKLAR

- Alemdar, U. (2018). *Amatör futbolcuların antrenörlerde bulunmasını istedikleri liderlik tarzlarının belirlenmesi ve örgütsel özdeşleşme ilişkisi (Sakarya il örneği)*. Yayınlanmış yüksek lisans tezi, Sakarya Üniversitesi, Eğitim Bilimler Enstitüsü, Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği Anabilim Dalı, Sakarya.
- Barut, A., İ. (2018). *Farklı Hedef Yönelimlerine Sahip Unilig Erkek Basketbolcularının Algılanan Liderlik Davranışı ve Antrenör Davranışlarını Değerlendirmelerinin Karşılaştırılması*. Mersin Üniversitesi. Doktora Tezi, Mersin.
- Bilir, F. P., Şahin, N. & Sangün, L. (2019). Antrenör Yetiştirme Kurslarına Katılan Bireylerin Liderlik Davranış Algılarının İncelenmesi. *Sportmetre Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 17 (2), 218-230. doi: 10.33689/sportmetre.452438
- Chelladurai, P., ve Saleh, S. D. (1980). Dimensions of leader behavior in sports: Development of a leadership scale. *Journal of Sport and Exercise Psychology*, 2(1), 34-45.
- Kandemir, D. (2017). *Elâzığ ilinde farklı bireysel spor dallarında görev yapan antrenörlerin liderlik tarzlarının incelenmesi*. Yayınlanmış yüksek lisans tezi, Selçuk Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı, Konya.
- Konter, E. (2004). *Antrenörlük ve Takım Psikolojisi*. Palme Yayıncılık, Ankara.
- Özalp, A. (2019). *Futbol antrenörlüğü yapan bireylerin liderlik tarzlarının belirlenmesi (Balıkesir il örneği)*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Balıkesir Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı Balıkesir.
- Özbey, Ö. & Yılmaz, B. (2021). Türkiye Olimpik Hazırlık Merkezlerinde Görev Yapan Antrenörlerin Liderlik ve İletişim Beceri Düzeylerinin Sporcular Tarafından Değerlendirilmesi. *Sportmetre Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 19 (3), 96-106. doi: 10.33689/sportmetre.868469
- Özdemir, H. (2019). *Sporcuların algıladıkları antrenör liderlik davranışlarının özyeterlilik düzeylerine etkisi*. Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı, Yayınlanmış yüksek lisans tezi, Yozgat: Yozgat Bozok Üniversitesi, 2019.

- Öztürk Çelik, D. (2021). Bireysel ve Takım Sporları Antrenörlerinin Liderlik Davranışlarının Çeşitli Demografik Özelliklere Göre İncelenmesi. *Sportmetre Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 19 (2), 123-134. doi: 10.33689/sportmetre.808204
- Pallant, J. (2001). *SPSS Survival Manual*. Buckingham: Open University Press.
- Sunay, H. (2017). *Spor Yönetimi* (3. Bs.). Ankara: Gazi Kitabevi.
- Şahin, M. (2011). Alp disiplini kayak antrenörlerinin çeşitli fiziksel ve fizyolojik parametrelerinin değerlendirilmesi. *Uluslararası Hakemli Akademik Sosyal Bilimler Dergisi*. 1(1), 108-113.
- Şişman, M. (2002). *Öğretim Liderliği* (1.Baskı). Ankara: Pegem Yayıncılık, 1-11, 17-18.
- Temel, V. (2010). *Konya İline Ait Bireysel ve Takım Spor Antrenörlüğü Yapan Bireylerin Liderlik Tarzlarının Karşılaştırılması*. Yayımlanmış yüksek lisans tezi. Karamanoğlu Mehmet Bey Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Toros, T. ve Tiryaki, Ş. (2006). Sporda liderlik ölçeğinin futbolcuların antrenör davranışlarını algılaması versiyonunun geçerlik ve güvenirlik çalışması. 9. *Uluslararası Spor Bilimleri Kongresi*, 3-5 Kasım, Muğla.
- Yalçın, A. (2013). Liderlik. İnci Erdem (Çev. Ed.), *Örgütsel davranış içinde* (s. 374-416). Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık.
- Yurt, O. (2009). *Tekvando Antrenörlerinin Liderlik Tarzları*. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi, Selçuk Üniversitesi, Sağlık Bilimler Enstitüsü, Konya.